

האיפור המיוחד והתלבושות המרהיבות נועדו להדגיש את התכונות של הדמויות על הבמה

תיאטרון אחר

הערב יורד, הקהל מתקבץ, הבמה מוארת בלהבות אש. מיד יופיעו רקדני הקתאקאלי, שירתקו את הצופים במופע מסורתי מרהיב

כתב וצילם < יותם יעקבסון

שהיא נראית כמסכה. ביד אחת הם אווזים מראה קטנה, ובשניה – מכחול צבע, ובדיקנות מדהימה הם משרטטים על הפנים קוים ודוגמאות. את הצבעים השונים יוצרים מחומרים טבעיים. למשל, האדום והצהוב נוצרים מאבנים צבעוניות טחונות לאבקה המעוררבת עם שמן קוקוס; הפחול מיוצר מצמח האינדיגו, והשחור – משמן קוקוס שרוף. גם את דבק האורז המשמש להדבקת קישוטים מכינים לבד: מבשלים אורז במשך שעות, עד שהוא הופך לעיסה דביקה.

הטובים מול הרעים

הסיפורים שמוצגים על הבמה מוקרים לכולם. הם מסופרים שוב ושוב בכל הזדמנות, ותמיד יש להם אותו

משך קרוב לשעתיים עמלו רקדני הקתאקאלי ועוזריהם על מלאכת האיפור וההתלבשות. בקרוב יעלו הרקדנים שחקנים לבמה, וקהל רב יבוא לצפות במופע שלהם, שיימשך אל תוך הלילה. המופע הזה הוא מסורת עתיקת ימים בדרום-מערב הודו. המלה קתאקאלי מורכבת משתי מלים בשפת המקום: קתא פירושה סיפור, וקאלי – ריקוד או תנועה. זהו מעין ריקוד המספר סיפור מסורתי ידוע.

כל רקדן מגלם דמות בסיפור הזה. האיפור המיוחד והתלבושות הראוותניות נועדו להדגיש את תכונותיה של הדמות שהרקדן מגלם.

שלב האיפור וההתלבשות הוא אמנות בפני עצמה. הרקדנים מכסים את פניהם בשכבת איפור פה עבה, עד

רקדן קתאקאלי
בהופעה. תנועות
הידיים עוזרות להעביר
את הסיפור לצופים

שעות רבות מדי יום מתרגלים הרקדנים סיבובי עיניים ושליטה בהבעות פנים שונות

לשמאל, למעלה ולמטה ומצד לצד – וכל זאת במהירויות משתנות. בהמשך היום מתרגלים הבעות פנים שונות, המחזקות את שרירי הפנים ויוצרות שליטה מדויקת בהם. בבית הספר לומדים גם **תנועות ידיים** וגוף. תנועות מסוימות נועדו להביע רעיון או ליצג דמות או חפץ, אולם יש גם תנועות ידיים מיוחדות לכל אות באלף-בית המקומי. על ידי רצף של תנועות כאלו יכול הרקדן "לדבר" בשפת סימנים מיוחדת המובנת לקהל.

כל עוד האש בוערת

בזמן שרקדני הקתאקאלי ועוזריהם מתקינים את האיפור ואת התלבושות מאחורי הקלעים, נקבצים התושבים סביב במה שהוקמה במיוחד לצורך האירוע, בחזית המקדש המקומי. עם חשכה מדליקים בקדמת הבמה **אש המוקדשת לאלים**. ראשונים עולים לבמה הזמר ונגן התוף המלווים את המופע. אחריהם עולים הרקדנים ומתחילים להתנועע. האש לבדה מאירה את הבמה, ומעל פרושים שמים זרועי כוכבים. רוח ערב קלה מצננת מעט את הצופים המצטופפים סמוך לבמה, ומניעה את ענפי עץ הקוקוס. ההצגה מתחילה. כולם מביטים לפנים, קשובים. כל עוד נמשך המופע נשמר השקט ו**בוערת האש**. עם זריחת השמש המופע מסתיים, האש דועכת, והצופים מתפזרים לבתיהם. ©

מה, באמת?

יש יותר ממאה

סיפורים שנהוג להציג במופע הקתאקאלי, וכל רקדן חייב להפיר את כל הסיפורים ולדעת לגלם כל אחת מהדמויות המשתתפות בהם.

מסר: הטוב ינצח את הרע, אם רק יישאר טוב. צבעי האיפור מסיעים לצופים לדעת מיהי כל אחת מהדמויות: הירוק, המסמל שפע, מציג את הטובים; האדום – את הרעים, והצהוב הוא צבעם של נשים ושל אנשי דת קדושים. עוד דרך להבליט את תכונותיהן של הדמויות

היא, כמקובל בתיאטרון, **להפריז ולהגזים**. הרקדנים המגלמים

דמויות טובות נעטפים בשכבות פד רבות ועליהן לובשים את התלבושת. כך נראית הדמות גדולה בהרבה, וזה סימן לעוצמתה. את נפח הפנים מגדילים על ידי כך שמדביקים בשוליהם שכבות של דבק אורז. את **הכוחות העל-טבעיים** של הדמויות מדגישים גם בעזרת שיער ארוך, שפע תכשיטים וכתרים.

והיום נלמד: סיבוב אישונים

יותר מכל מפורסמים רקדני הקתאקאלי בשליטתם המוחלטת בשרירי הפנים. לכל הבעת פנים במופע יש משמעות. הקהל מפיר היטב את הבעות השונות, ולכן הרקדנים חייבים לדיק בהן. לשם כך דרושה מיומנות רבה. איך לומדים להיות רקדן קתאקאלי? מצטרפים בגיל עשר לבית ספר מיוחד, שבו לומדים במשך 15 שנה! מדי בוקר מתרגלים **סיבובי עיניים**. כל רקדן חייב לדעת לסובב את אישוניו בכל כיוון – במעגלים, משמאל לימין ומימין

את צבעי האיפור
מפיקים מחומרים
טבעיים כמו אבנים
וצמחים. תהליך
האיפור וההתלבשות
אורך כשעתיים!

הירוק מסמל שפע, ולכן
הוא צבעם של הטובים
האדום מייצג את הרעים
הצהוב הוא צבעם של
נשים ושל אנשי דת